

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

2014/2237(INI)

22.4.2015

RAPORTI PROJEKT

ebavõrdsuse ja eelkõige laste vaesuse vähendamise kohta
(2014/2237(INI))

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Raportöör: Inês Cristina Zuber

PR_INI

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	8

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

ebavõrdsuse ja eelkõige laste vaesuse vähendamise kohta (2014/2237(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mis võeti vastu New Yorgis 20. novembril 1989,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, mis võeti vastu New Yorgis 13. detsembril 2006,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 3,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 24,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaalharta,
- võttes arvesse komisjoni 20. veebruari 2013. aasta soovitus „Investeerides lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist” (C(2013)778),
- võttes arvesse komisjoni aruannet tööhõive ja sotsiaalarengu kohta Euroopas 2012. aastal,
- võttes arvesse komisjoni 15. veebruari 2011. aasta teatist „Lapse õigusi käsitlev ELi tegevuskava” (COM(2011)0060),
- võttes arvesse komisjoni 16. detsembri 2010. aasta teatist „Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm: sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse Euroopa raamistik” (COM(2010)0758),
- võttes arvesse komisjoni 4. juuli 2006. aasta teatist „Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia väljatöötamine” (COM(2006)0367) ja seonduvat Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2008. aasta resolutsiooni¹,
- võttes arvesse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi aruannet „Third European Quality of Life Survey - Quality of life in Europe: Impacts of the crisis” (Kolmas Euroopa elukvaliteedi uuring. Elukvaliteet Euroopas: kriisi mõjud),
- võttes arvesse Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi 2013. aasta aruannet „Third European Quality of Life Survey - Quality of life in Europe: Social inequalities” (Kolmas Euroopa elukvaliteedi uuring. Elukvaliteet Euroopas: sotsiaalne ebavõrdsus),
- võttes arvesse oma 27. novembri 2014. aasta resolutsiooni ÜRO lapse õiguste konventsiooni 25. aastapäeva kohta²,

¹ ELT C 41 E, 19.2.2009, lk 24.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2014)0070.

- võttes arvesse oma 4. juuli 2013. aasta resolutsiooni kriisi mõju kohta ebasoodsas olukorras elanikerühmade tervishoiuteenuste kättesaadavusele¹,
- võttes arvesse oma 15. novembri 2011. aasta resolutsiooni vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammi kohta²,
- võttes arvesse oma 8. märtsi 2011. aasta resolutsiooni naiste vaesuse olemuse kohta Euroopa Liidus³,
- võttes arvesse oma 20. oktoobri 2010. aasta resolutsiooni miinimumsissetuleku rolli kohta vaesuse vastu võitlemisel ja kaasava ühiskonna edendamisel Euroopas⁴,
- võttes arvesse oma 9. oktoobri 2008. aasta resolutsiooni sotsiaalse kaasatuse edendamise ja vaesuse, sealhulgas laste vaesuse vastu võitlemise kohta ELis⁵,
- võttes arvesse oma 16. jaanuari 2008. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia väljatöötamise kohta⁶,
- võttes arvesse organisatsiooni Save the Children aruannet „Child poverty and social exclusion in Europe” (Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas), Brüssel, 2014, lk 5,
- võttes arvesse UNICEFi uurimiskeskuse 2014. aasta aruannet „Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries” (Majanduslanguse lapsed: majanduskriisi mõju laste heaolule rikastes riikides),
- võttes arvesse Euroopa vaesusevastase võrgustiku ja EUROCHILDi 2013. aasta aruannet „Towards children's well-being in Europe – explainer on child poverty in the EU”(Laste heaolu saavutamine Euroopas. Selgitused laste vaesuse kohta ELis),
- võttes arvesse UNICEFi Innocenti uurimiskeskuse 2012. aasta aruannet „Measuring child poverty: New league tables of child poverty in the world's rich countries” (Laste vaesuse mõõtmine: laste vaesuse uued edetabelid maailma rikastes riikides),
- võttes arvesse DRIVERSi teaduslikku lõpparuannet „Social Inequalities in early childhood health and development: a European-wide systematic review” (Sotsiaalne ebavõrdsus väikelaste tervise ja arengu valdkonnas: kogu Euroopat hõlmav süsteemne ülevaade), London, september 2014,
- võttes arvesse sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlevat ELi statistikat 2013. aasta kohta,
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 30. septembri 2009. aasta arvamust teemal „Töö ja vaesus: hädavajaliku tervikliku lähenemisviisi

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0328.

² ELT C 153 E, 31.5.2013, lk 57.

³ ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 77.

⁴ ELT C 70 E, 8.3.2012, lk 8.

⁵ ELT C 9 E, 15.1.2010, lk 11.

⁶ ELT C 41 E, 19.2.2009, lk 24.

väljatöötamine”,

- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. juuli 2010. aasta arvamust teemal „Laste vaesus ja laste heaolu”,
 - võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 10. detsembri 2013. aasta arvamust teemal „Euroopa miinimumsissetulek ja vaesuse näitajad”,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
 - võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit (A8-0000/2015),
- A. arvestades, et sotsiaalse ebavõrdsuse suurenemisega kaasneb laste vaesuse suurenemine – see on ELi 19 liikmesriigis kõige suuremas vaesusriskis olev vanuserühm, kusjuures sotsiaalsest ebavõrdsusest tingitud halvemus kandub ühelt põlvkonnalt teisele üle ning andmed viitavad sellele, et vahe rikaste ja vaeste vahel on suurenenud kogu ELis, kaasa arvatud suurema SKPga riikides;
- B. arvestades, et tulude kadumisel on määrav mõju sotsiaalse ebavõrdsuse tsüklite vähenemisele;
- C. arvestades, et vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate laste osakaal suurenes aastatel 2008–2012 Euroopas (EL 27 + Norra, Island ja Šveits) peaaegu miljonini, suurenedes ainuüksi aastatel 2011 ja 2012 poole miljoni võrra¹, ning et Eurostati 2013. aasta andmete kohaselt on EL 28 riikides vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus 26,5 miljonit last; arvestades, et EL 27 riikides tõusis aastatel 2008–2012 vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht 26,5%-lt 28%-le; arvestades, et 2013. aastal elas EL 28 liikmesriikides 28% alla 18aastasest elanikkonnast vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus;
- D. arvestades, et on traagiline, et sellistes riikides nagu Eesti, Kreeka või Itaalia on alates 2008. aastast kahekordistunud nende laste osakaal, kes ei saa süüa kahel järjestikusel päeval liha, kana või kala;
- E. arvestades, et organisatsioonid nimetavad laste vaesuse suurenemise peamiseks põhjuseks niinimetatud kokkuhoiumeetmeid (lastele ja peredele antavate sotsiaaltoetuste märkimisväärne vähendamine, tööpuuduse suurenemine ja ebakindlate töösuhete massiline levimine, maksukoormuse tõus) ning UNICEF kinnitab algusest peale, et eelarvekärped, eriti Vahemeremaades, suurendavad ebavõrdsust ja halvendavad laste elutingimusi² ning et need poliitikameetmed rikuvad sel viisil laste õigusi ning lapse õiguste konventsioonist ja majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelisest paktist tulenevaid rahvusvahelisi kohustusi;
- F. arvestades, et üksikvanemaga perekonnad, eriti üksikemaga perekonnad kujutavad suuremat vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohtu (49,8% võrreldes 25,2%-ga), mis on tingitud vaesuse feminiseerumisest ja soolisest diskrimineerimisest töötasu maksmisel;

¹ Save the Children, „Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas”, Brüssel, 2014, lk 5.

² UNICEFi uurimiskeskus (2014), „Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries” (Majanduslanguse lapsed: majanduskriisi mõju laste heaolule rikastes riikides), Innocenti aruanne nr 12, UNICEFi uurimiskeskus, Firenze.

- G. arvestades, et vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse tagajärgedel võib olla lastele elukestev mõju ja see võib edasi kesta tulevastes põlvkondades; arvestades, et hariduslõhe eri sotsiaal-majanduslikest kihtidest pärit laste vahel on suurenenud (11 riigis ei ulatu lastele vanuses 0–3 eluaastat pakutavad teenused üle 15%);
- H. arvestades, et hariduskulusid, eelkõige koolitarvetega seotud ja transpordikulusid, kannavad enamikus riikides perekonnad;
- I. arvestades, et isegi riikides, kus õigus tervishoiule on seadusega sätestatud, ei ole paljudel lastel võimalust pääseda perearsti ja hambaarsti juurde;
- J. arvestades, et kõikidel lastel on õigus kaitsele kuritarvitamise, vägivalla ja hoolimatusest tingitud väärkohtlemise eest ning et uuringutest nähtub, et rahalised pinged perekonnas ja avalike teenuste kärpimine seavad lapsed suuremasse ohtu ning et niinimetatud kokkuhoiumeetmed viivad välja lastevastase vägivallani;
- K. arvestades, et vaesuse ohus elavad perekonnad elavad suurema tõenäosusega piirkondades, mida iseloomustavad ebaturvislikkus ja ebaturvalisus, ning et 17% EL 28 riikide lastest elab ikka veel sellistes tingimustes ja 15 riigis on asjaomane tase üle keskmise¹; arvestades, et üha suurem väljatõstmiste arv, mis on tingitud sellest, et ei suudeta eluaseme eest maksta, on sundinud paljud lapsed turvakodudesse minema;

Soovitused

1. soovib liikmesriikidel suurendada spetsiaalselt lastele, aga ka lapsevanematele ette nähtud sotsiaaltoetuste (näiteks töetuabiraha) hulka, summasid, kohaldamisala ja tõhusust ning edendada tööõigusakte, mis tagaksid perekondadele sotsiaalsed õigused ja sotsiaalkindlustuse, võideldes ebakindlate töösuhete vastu;
2. soovib liikmesriikidel rakendada või tugevdada lapse loomuomase õigusena universaalseid sotsiaaltoetusi lastele;
3. nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon hoiduks soovitamast liikmesriikidel teha oma avalikus halduses ümberkorraldusi ja kärpeid, edendada töösuhete paindlikumaks muutmist ja avalike teenuste privatiseerimist, mille tagajärjel on laste sotsiaalsed õigused üheselt nõrgenenud;
4. nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid laste vaesuse vähendamise kava ning teeksid selle üle järelevalvet, võttes tähelepanu keskmesse laste loomuomased õigused, seades sihiks laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise;
5. nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament kasutaksid mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamise pakutavat võimalust suurendada Euroopa Sotsiaalfondi ja enim puudust kannatavatele isikutele suunatud toiduabiprogrammi toetusi ja kontrollida, kas lapsed on regionaal- ja ühtekuuluvuspoliitika programmitöö ja rakendamise prioriteet;

¹ Sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika 2013. aasta kohta, Euroopa tulude ja elutingimuste statistika.

6. soovib liikmesriikidel lisada riigieelarvesse selged ja arusaadavad sätted kulutuste kohta laste vaesuse vastu võitlemiseks ja laste kaitsmise kohustuse täitmiseks;
7. kutsub liikmesriike üles kehtestama õigusaktid, mis kaitseksid või suurendaksid emaduse ja isadusega seonduvaid õigusi;
8. soovib, et liikmesriigid arendaksid ennetavat sotsiaalpoliitikat, mis väldiks vaesust ja laste lahkumist oma perekonnast, tagades, et lapsi ei pandaks hooldusasutustesse vaesuses elamise tingimuste pärast;
9. soovib liikmesriikidel tagada kõikidele lastele juurdepääs riiklikule tasuta ja kvaliteetsele haridusele igas vanuses, sealhulgas väikelastele, kindlustades lasteaiaõpetajate ja laste sobiva suhtarvu;
10. soovib liikmesriikidel võimaldada kooliajaks tasuta koolitarbed ja -transpordi;
11. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid universaalsed riiklikud, tasuta ja kvaliteetsed tervishoiuteenused ennetava ja esmatasandi arstiabi, diagnostikateenuste, ravi- ja taastusravi kättesaadavuse osas, tagades naistele õiguse seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule, arstiabi vastsündinutele, ema tervise hoolduse sünnieelsel ja järgsel ajal, eelkõige enneaegse sünni korral, juurdepääsu perearstile, hambaarstile ja vaimse tervise spetsialistidele kõikide laste jaoks, integreerides need aspektid riikide ja ELi tasandil riikliku tervishoiupoliitika strateegiasse;
12. soovib liikmesriikidel anda vajalikku abi, et tagada kõikidele lastele õigus kultuurile, spordile ja vabale ajale, pöörates eelkõige tähelepanu vaesuses ja kaugetes piirkondades elavatele lastele, puuetega ja sisserändajate lastele;
13. nõuab tungivalt, et liikmesriigid, eriti suurema sotsiaalse ebavõrdsusega liikmesriigid, tugevdaksid sotsiaalseid õigusi, mille riik peab tagama, suurendades sotsiaalkindlustusteenuste ametnike ja tehniliste töötajate õigusi, suurendades arstiabi, psühholoogilist ja sotsiaalkaitset noorte jaoks;
14. soovib Euroopa Komisjonil ja liikmesriikidel välja arendada statistikameetodid, mis integreeriks vaesuse mõõtmise mitmemõõtmelised näitajad, milles võetaks arvesse suhtelise vaesuse mõõtmise piiranguid ja ÜRO Arenguprogrammi, UNICEFi ja OECD tehtud tööd, minnes kaugemale vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate inimeste määra näitajast;
15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ja liikmesriikidele.

SELETUSKIRI

Vastavalt ÜRO lapse õiguste konventsioonile tuleb kõigile lastele tagada õigus haridusele, tervishoiuteenustele, eluasemele, kaitsele, õigus osaleda last puudutavates otsustes, õigus meelelahutus- ja vaba aja tegevusele, küllaldasele toitvale söögile ja õigus hoolitsusele pere keskel. Ometi ELis seda konventsiooni kaugeltki ei täideta.

Tegelikult viitavad kõik aruanded laste vaesuse suurenemisele Euroopas. Aastatel 2008–2012 suurenes Euroopas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate laste hulk (EL 27 + Norra, Island ja Šveits) peaaegu miljonini, suurenedes ainuüksi aastatel 2011 ja 2012 poole miljoni võrra¹; EL 27 riikides kasvas aastatel 2008–2012 vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse oht 26,5%-lt 28%-le (20,8% lastest elasid perekondades, kelle kasutada olev tulu oli alla 60% riigi keskmisest tulust, 9% elas väga vähese tööhõivega perekondades ja 11,8% materiaalselt puudust kannatavates kodudes); Eurostati 2013. aasta andmete kohaselt elas 2013. aastal 26,5 miljonit last EL 28 riikides vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus. Kui aga tähelepanu pöörata UNICEFi andmetele, milles on Eurostati andmed ühendatud OECD andmetega, siis ilmneb, et aastatel 2008–2013 lisandus raskes materiaalses puuduses elavate laste hulka enam kui 1,6 miljonit last 30 Euroopa riigis².

On traagiline, et täielikus ja pikaajalises (üle kolme aasta) vaesuses elavate laste osakaal suureneb ja et 2008. aastast alates on sellistes riikides nagu Eesti, Kreeka või Itaalia kahekordistunud nende laste osakaal, kes ei saa süüa liha, kana või kala kahel järjestikusel päeval.

Laste vaesus kasvab paralleelselt sotsiaalse ebavõrdsuse suurenemisega ning teadaolevalt on suurema sotsiaalse ebavõrdsusega riikides suurema tõenäosusega ka laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse näitajad kõrged. Nn vaesuse lõhe, millega mõeldakse vahet vaesusriski piiri ja sellest piirist allpool elavate inimeste tulude vahel, on suurenenud, mis näitab, et vaesus on süvenenud. EL 27 riikides on madalama haridustasemega vanematega laste osakaal alates 2008. aastast kasvanud 55,3%-lt 61%-le, samal ajal kui kõrgharidusega vanematega laste osakaal on suurenenud ainult 0,5%³. Teada on ka see, et ELis on neil lastel, kes on sündinud majanduslikult kehvemates linnaosades või piirkondades ja kelle vanemad on madala haridusega või madalapalgalised või sisserändajad, suurema tõenäosusega juurdepääs tervishoiu- ja haridusteenustele piiratud – see suundumus on alates 2008. aastast süvenenud ja üksikvanemaga, eriti üksikemaga perekondade puhul on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse risk suurem (49,8% võrreldes 25,2%ga) ning see oht suureneb veelgi, kui lapsevanem on töetu.

Sotsiaalsest ebavõrdsusest tingitud halvemus kandub ühelt põlvkonnalt teisele üle ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse negatiivsetel tagajärgedel võib olla lastele elukestev mõju, sest lapse kognitiivsed ja sotsiaal-majanduslikud võimed kujunevad välja esimestel eluaastatel, mis tähendab, et praegu võetud negatiivsetel poliitikameetmetel on pöördumatud negatiivsed tagajärjed nende inimeste elule ja ühiskonnale.

¹ Save the Children, „Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas”, Brüssel, 2014, lk 5.

² UNICEFi uurimiskeskus (2014), „Children of the Recession: The impact of the economic crisis on child well-being in rich countries” (Majanduslanguse lapsed: majanduskriisi mõju laste heaolule rikastes riikides), Innocenti aruanne nr 12, UNICEFi uurimiskeskus, Firenze, lk 3.

³ Save the Children, „Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas”, Brüssel, 2014, lk 18.

Laste vaesust enim mõjutavad tegurid on rikkuse ümberjagamise poliitika ja tööpoliitika¹, eelkõige palgatase ja sotsiaalsete õiguste tase; paljudes riikides on valitsus siiski ELi institutsioonide juhiseid järgides vähendanud sotsiaaltoetusi lastele ja perekondadele. Näiteks Portugalis lõpetati aastatel 2010–2013, mis langes kokku kolmiku programmiperioodiga, peaaegu miljonile lapsele peretoetuse maksmine ja aastatel 2010–2012 kaotas 46 342 perekonda õiguse saada sotsiaalse integratsiooni toetust. Ei ole juhus, et riigid, kus elab vähem lapsi vaesuses (Põhjamaad, Austria, Sloveenia ja Madalmaad), on riigid, kus on tugevam sotsiaalpoliitika eluaseme kättesaadavuse, töötutele makstavate sotsiaaltoetuste, lapsehooldustoetuste ja hariduse kättesaadavuse osas, ning et riikides, kes investeerivad nendesse meetmetesse vähem – nagu Kreeka, Itaalia, Portugal, Poola ja Hispaania – on laste vaesus suurem².

Nii on eri organisatsioonid üksmeelselt arvamusel, et laste vaesuse suurenemise peamine põhjus on niinimetatud kokkuhoiumeetmeid (lastele ja peredele antavate sotsiaaltoetuste märkimisväärne vähendamine, tööpuuduse suurenemine ja ebakindlate töösuhete massiline levimine, maksukoormuse tõus) ning UNICEF kinnitab algusest peale, et eelarvekärped, eriti Vahemeremaades, suurendavad ebavõrdsust ja halvendavad laste elutingimusi ning et need poliitikameetmed rikuvad sel viisil selgelt laste õigusi ning lapse õiguste konventsioonist ja majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelisest paktist tulenevaid rahvusvahelisi kohustusi.

Vaesus on mitmemõõteline ja seda tuleb mõista mitte üksnes kui lapse põhivajaduste, nagu toit, riided ja eluase, katmiseks vajaliku puudumist, vaid ka kui kvaliteetsetele haridus- ja tervishoiuteenustele juurdepääsu puudumist ning spordi-, kultuuri- ja muudes vaba aja tegevustes osalemise võimaluste puudumist. Teiselt poolt on puudus, mida lapsed tunnevad, otseselt seotud perekondade sotsiaalse olukorraga ning seetõttu tähendab laste probleemide lahendamine suurel määral perekondade probleemide lahendamist.

On ülioluline, et liikmesriigid suurendaksid spetsiaalselt lastele, aga ka lapsevanematele ette nähtud sotsiaaltoetuste ja sotsiaalsete õiguste (nagu töötubiraha ja suuremad emaduse ja isadusega seonduvad õigused) hulka, summasid, kohaldamisala ja tõhusust ning et nad võtaksid vastu tööõigusaktid, mis tagaksid perekondadele sotsiaalsed õigused ja sotsiaalkindlustuse, võideldes ebakindlate töösuhete, ebaseadusliku töötamise ja töötajate ärakasutamise vastu, rakendades või tugevdades lapse loomumase õigusena universaalseid sotsiaaltoetusi lastele. On oluline, et Euroopa Komisjon tegutseks kooskõlas enda 20. veebruaril 2013³ vastu võetud soovitusetega, hoidudes soovitamast liikmesriikidel teha oma avalikus halduses ümberkorraldusi ja kärpeid ning tehes selle asemel ettepaneku ELi rahaliste vahendite suurendamise ja solidaarsema ümberjagamise poliitika kohta. Seepärast on samuti tingimata vaja tunnistada majanduse juhtimine ja fiskaalleping kehtetuks. Samuti on tähtis, et liikmesriigid ja Euroopa Komisjon peaksid lapsi programmitöö ning regionaal- ja

¹ Save the Children, „Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas”, Brüssel, 2014, lk 5.

² Save the Children, „Laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus Euroopas”, Brüssel, 2014, lk 12 (Euroopa Komisjoni 2008. aasta uuringu „Thematic study on policy measures concerning child poverty” (Temaatiline uuring laste vaesust käsitlevate poliitikameetmete kohta) ja sotsiaalkaitsekomitee 2012. aasta aruanne laste vaesuse ennetamise ja selle vastu võitlemise kohta alusel).

³ „Investeeringutes lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist”

http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0070-def_1_3 (C(2013)778), 2013.

ühtekuuluvuspoliitika elluviimise prioriteediks, kasutades Euroopa Sotsiaalfondi vahendeid meetmetes, mis vähendaksid laste vaesust, seades täitmiseks konkreetsed sihttasemed ja eesmärgid, mida tuleb korrapäraselt jälgida. Soovitame samuti liikmesriikidele, et riigieelarve peaks sisaldama selgeid ja arusaadavaid sätteid kulutuste kohta laste vaesuse vastu võitlemiseks ja laste kaitsmise kohustuse täitmiseks, et nad rakendaksid laste vaesuse vähendamise kava ning teeksid selle üle järelevalvet, võttes tähelepanu keskmesse laste loomumased õigused, seades sihiks laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise.

Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament peavad kasutama mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamist võimalusena suurendada Euroopa Sotsiaalfondi ja enim puudust kannatavatele isikutele suunatud toiduabiprogrammi toetusi, kandes näiteks välisjulgeolekupoliitikale eraldatud summad üle vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise valdkondadele. Samuti on oluline, et Euroopa Komisjon rakendaks praktikasse Euroopa miinimumsissetuleku, nagu soovitas Euroopa Parlament 2010. aasta resolutsioonis miinimumsissetuleku rolli kohta vaesuse vastu võitlemisel ja kaasava ühiskonna edendamisel Euroopas (2010/2039(INI)).

Esimesed eluaastad enne koolikohustuse algust on lapse arengu jaoks määrava tähtsusega, sest just nendel aastatel arenevad välja lapse põhitähtsad võimed; juurdepääsul kvaliteetsele haridusele on oluline mõju lapse enesehinnangule, sotsiaalelus osalemise võimele, tervise kvaliteedile. Sellegipoolest on teenuste osutamine lastele vanuses 0–3 eluaastat ELis keskmiselt 30%¹ ja 11 riigis (Rumeenia, Poola, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Bulgaaria, Leedu, Ungari, Malta, Austria, Horvaatia ja Läti) ei ulatu need teenused üle 15%, kusjuures just vaesemate perekondade lastel on vähe lapsehoiuteenuste juurdepääsu võimalusi.² Teiselt poolt oli koolist väljalangevus 2012. aastal ELis keskmiselt 13% ning mõnes riigis oli see protsendimäär üle 20% (Portugal, Hispaania ja Malta)³. Seepärast soovitame liikmesriikidel tagada kõikidele lastele juurdepääs riiklikule tasuta ja kvaliteetsele haridusele igas vanuses, sealhulgas väikelastele, eelkõige riiklike lastesõime- ja -aiavõrgustike loomise kaudu, kindlustades lasteaiadõpetajate ja laste sobiva suhtarvu; samuti soovitame tagada kohustusliku kooliaja jooksul tasuta koolitarbed ja -transpordi.

Vaesuses sündinud lastel on suurem krooniliste haiguste ja terviseprobleemide oht. Isegi riikides, kus õigus tervishoiule on seadusega sätestatud, ei ole paljudel lastel võimalust pääseda perearsti ja hambaarsti juurde, eelkõige kättesaadavate avalike teenuste või ravimite puudumise või kõrge hinna tõttu; laste suremus on samuti suurem madalamatest sotsiaal-majanduslikest ühiskonnakihtidest pärit perekondades.

Teiselt poolt on perekondade majanduslikud probleemid mõjutanud lapsevanemate vaimse tervise probleemide suurenemist ja perekondade purunemist, millel on vaieldamatud tagajärjed laste psühhosotsiaalsele heaolule.

On häbiväärne, et sellistes riikides nagu Portugal kulutatakse rohkem rahalisi vahendeid riigivõla intresside maksmiseks kui riikliku tervishoiuteenuse jaoks. Soovitame liikmesriikidel tagada universaalsed riiklikud, tasuta ja kvaliteetsed tervishoiuteenused

¹ Sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika 2013. aasta kohta, Euroopa tulude ja elutingimuste statistika.

² Sotsiaalkaitsekomitee 2012. aasta aruanne laste vaesuse ennetamise ja selle vastu võitlemise kohta.

³ Sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika 2013. aasta kohta, Euroopa tulude ja elutingimuste statistika.

ennetava ja esmatasandi arstiabi, diagnostikateenuste, ravi- ja taastusravi kättesaadavuse osas, tagades naistele õiguse seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule, arstiabi vastsündinutele, ema tervise hoolduse sünnieelsel ja järgsel ajal, eelkõige enneaegse sünni korral, juurdepääsu perearstile, hambaarstile ja vaimse tervise spetsialistidele kõikide laste jaoks, integreerides need aspektid riikide ja ELi tasandil riikliku tervishoiupoliitika strateegiatesse.

Märgitakse, et 11% lastest elab perekondades, kes kulutavad üle 40% kasutada olevast tulust koduga seotud kuludele (see osakaal ulatub Kreekas 38%ni) ja organisatsiooni European Federation of National Organisations working with the Homeless viimastest aruannetest nähtub, et kodutute varjupaigad on vastu võtnud üha rohkem naisi, noori ja lastega perekondi, kusjuures ülekaalukalt on esindatud sisserändajate lapsed. Kutsume liikmesriike üles kaotama perekondade eluasemele seatud pandiõiguse ja hüpoteegi täitmise võimaluse, kui perekondadel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid, et tagada enda toimetulek, või maksukohustuse täitmise kohtumenetlustes.

Kutsume samuti liikmesriike üles andma vajalikke toetusi, et tagada kõikidele lastele õigus kultuurile, spordile ja vaba aja tegevustele, pöörates erilist tähelepanu vaesuses ja kaugetes piirkondades elavatele lastele, puuetega ja sisserändajate lastele; selleks et paremini kaitsta lapsi kuritarvitamise, hooletusse jätmise ja väärkohtlemise eest, on oluline tugevdada sotsiaalseid õigusi, mille riik peab tagama, suurendades sotsiaalkindlustusteenuste ametnike ja tehniliste töötajate õigusi, suurendades arstiabi, psühholoogilist ja sotsiaalkaitset noorte jaoks.